

EDUCATIEF PAKKET: gendergelijkheid en seksuele & reproductieve rechten

"Mijn naam is Jennifer, Ik ben 3 maanden zwanger. Dat heeft god zo gewild. Ik woon niet meer bij mijn ouders, maar bij mijn man. Hij is 21 jaar oud en hij werkt. Ik ga naar school.

Het is mijn beslissing om een echtgenoot te hebben. Mijn leven is sindsdien enorm veranderd, we hebben geen verplichtingen. Ik was gelukkig met mijn ouders en ik ben blij met mijn man, al kan ik nu niet veel kanten meer op. Als ik dat kon, zou ik andere meisjes die een kind willen, vertellen dat niet te doen. Mijn droom voor de toekomst is om verpleegster te worden. Zelfs met een kind is het iets dat ik

Jennifer, 14 jaar, Ecuador

Content

1. Voorwoord.....	4
2. Plan International België.....	5
2.1 Wie zijn wij?.....	5
2.2 Educatief materiaal.....	5
3. All girls are equal.....	7
3.1 Waarom streven naar gelijke kansen voor mannen en vrouwen?.....	7
3.2 Baas over eigen lichaam?.....	9
4. Ecuador.....	10
4.1 Inleiding.....	10
4.2 Plan International en gendergelijkheid.....	10
4.3 Het project in Nueva Prosperina (Guayaquil, Ecuador).....	13
5. Activiteiten in de klas.....	15
Activiteit 1: Kahoot-time!.....	15
Activiteit 2: Sekse of gender?.....	16
Activiteit 3: Goed, beter, best.....	18
Activiteit 4: Gender Bread man.....	26
Activiteit 5: Seksuele reproductieve rechten.....	31
Activiteit 6: Seksuele en reproductieve rechten in de eigen omgeving.....	37
Activiteit 7: De Koning en de koning.....	39
Activiteit 8: Tijd voor actie!.....	42
Activiteit 9: Tips voor op de werkvloer.....	51

1. Voorwoord

Bedankt voor je interesse en engagement voor de YOUCA Action Day. Op 18 oktober gaan meer dan 15.000 Vlaamse en Brusselse jongeren één dag niet naar school maar aan de slag voor een bedrijf, een organisatie, een overheid of een particulier. Het loon, 50 euro, dat ze daarmee verdienen gaat naar projecten van geëngageerde jongeren in het Zuiden en naar een aantal projecten in België. Dit jaar zetten alle leerlingen samen met Plan International België hun schouders onder een project in Nueva Prosperina, een achtergestelde wijk in Guayaquil, de grootste stad van Ecuador. Met de oprichting van 10 nieuwe clubs krijgen jongeren, en specifiek meisjes, er de ruimte en middelen om samen te komen en te werken rond thema's als leiderschap, gender gerelateerd geweld en seksuele voorlichting. Als kinderrechtenorganisatie ligt 'gendergelijkheid', met bijzondere focus op de rechten van meisjes, Plan International België nauw aan het hart.

Ook de vrijwilligers van YOUCA ontging het belang van dit thema niet. Kaat (19 jaar, co-voorzitter van YOUCA) vertelt: "Niet enkel in Ecuador, maar ook in België leiden nog heel wat genderstereotypen hun eigen leven. 'Gendergelijkheid' is een thema dat Belgische en Ecuadoraanse jongeren verbindt. Daarom sprak het project in Nueva Prosperina ons aan. Het is ook een project voor en door jongeren. Jongeren krijgen niet enkel de kans om actief mee te werken, ze vervullen een trekkersrol. Het laatste argument dat ons over de streep trok om met Plan in zee te gaan was de duurzaamheid. Het oprichten van de clubs om de jongeren te versterken heeft een invloed op lange termijn."

Met dit lessenpakket willen we jongeren in België, zowel jongens als meisjes sensibiliseren over genderongelijkheid en seksuele en reproductieve rechten in hun eigen omgeving, in de Belgische samenleving, in het algemeen en in landen als Ecuador.

Veel succes!

2. Plan International België

2.1 Wie zijn wij?

Plan International België is een onafhankelijke Belgische ngo, lid van Plan International, die kinderrechten en gelijkheid voor meisjes verdedigt in meer dan 70 landen, waaronder de armste landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Sinds 1983 helpt Plan International kinderen en jongeren om zelfstandiger in het leven te staan. We geven hen de mogelijkheid hun toekomst te veranderen. We zorgen ervoor dat meisjes van bij de geboorte tot ze volwassen zijn dezelfde kansen krijgen als jongens: naar school gaan of een opleiding volgen, een degelijk beroep uitoefenen, inspraak hebben en verandering brengen in hun maatschappij, zelf beslissen over hun leven en hun lichaam en zich vrij van geweld te ontplooiën.

2.2 Educatief materiaal

Wij vertrekken hiervoor vanuit het Ik-Jij-Wij- principe:

Ik heb bepaalde rechten → hierdoor verandert het individu = **emancipatie**

Jij hebt ook rechten → deze verandering uit zich ten opzichte van anderen = **empathie**

Wij werken aan de rechten van anderen → dit leidt tot verandering in de sociale groep, de samenleving en de wereld = **solidariteit**

Met onze educatieve materialen willen we inzetten op de verschillende dimensies van leren:

- In de eerste plaats leggen we de focus op **kennis en inzicht**: de jongeren weten wat gender(on)gelijkheid betekent, wat genderstereotypen zijn en waar ze vandaan komen. Ze leren wat seksuele en reproductieve rechten betekenen en begrijpen waarom deze ten volle gerealiseerd moeten worden. Ze zien het belang in van gelijke

kansen voor meisjes en de impact die dat heeft op de hele samenleving. Activiteiten: 1-2-3-4-5

- Tegelijkertijd willen we jongeren oefenen in het herkennen van genderongelijkheid in hun eigen omgeving. We leren hen de **vaardigheden** om hiermee om te gaan, om zelf daden te stellen die verandering kunnen teweegbrengen. Zo worden zij de Champions of change in hun eigen leven en dat van anderen in hun omgeving en wereldwijd. Activiteiten 3- 4- 6 -7 - 8-9

“Later wil ik graag een zoon en daarna een dochter. Haar grote broer zal haar beschermen. Meisjes moeten voorzichtig zijn, want overal loert gevaar. Ze kunnen mannen met slechte bedoelingen ontmoeten en zwanger worden. Dan zit de hele familie in de problemen.”

Edison, 19 jaar, Ecuador”

- Leerlingen ontwikkelen een positieve **houding** ten opzichte van gendergelijkheid en de realisatie van seksuele en reproductieve rechten. Ze zijn **intrinsiek overtuigd** van de impact die gender(on)gelijkheid heeft op hun eigen leven, op dat van andere jongeren in hun omgeving en op de situatie van jongens en meisjes wereldwijd.

3. All girls are equal

3.1 Waarom streven naar gelijke kansen voor mannen en vrouwen?

Dat Edison zijn toekomstige dochter wil beschermen is goed. Dat zijn dochter die bescherming niet nodig heeft, is nog beter. In een macho-samenleving als Ecuador is seksualiteit nog te veel taboe. De machtsverhouding tussen jongens en meisjes zit er helemaal scheef. De jonge generatie streeft naar gelijkheid, echte gelijkheid, en wil komaf maken met de stereotypen en vooroordelen die hun toekomst op het spel zetten. Dankzij Plan International leren jongens zoals Edison dat mannelijkheid ook teder en respectvol kan ingevuld worden. Meisjes begrijpen dat ze 'nee' mogen zeggen tegen ongewenste seksuele relaties en voorkomen zo een ongewenste tienerzwangerschap.

Meisjes en vrouwen maken meer dan de helft van de wereldbevolking uit. Overal zijn ze slachtoffer van hardnekkige stereotypen en discriminatie. Meisjes de kansen ontnemen om een opleiding te volgen, leiderschapsrollen op te nemen, zelf keuzes te maken over hun leven en hun lichaam, en zichzelf vrij van geweld te ontplooien, betekent dat de helft van de wereldbevolking geremd wordt in de volle ontwikkeling van haar potentieel.

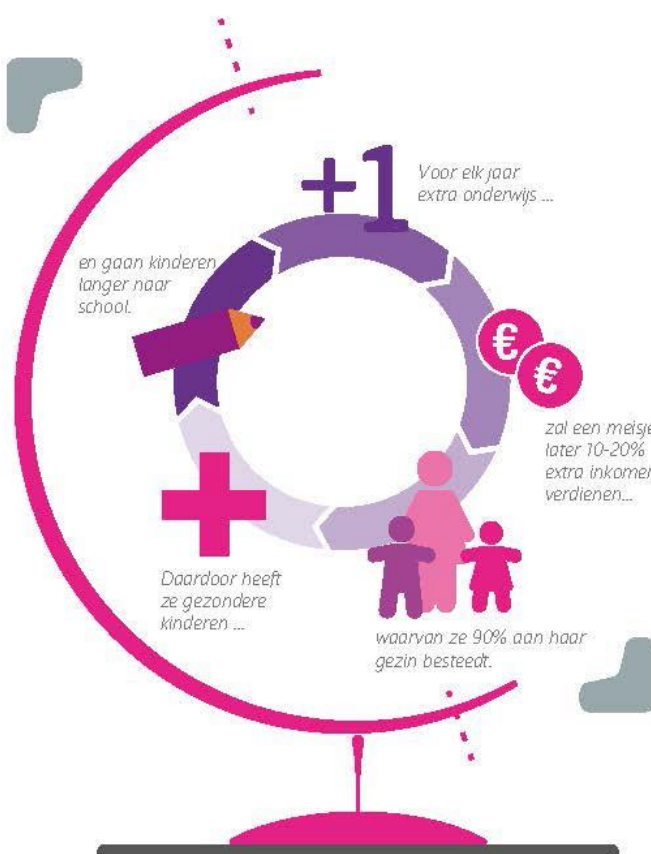
De specifieke situatie van **meisjes** verschilt van land tot land. Elke context heeft zijn eigen historische, politieke, economische, sociale of culturele kenmerken die mee bepalen welke kansen jongens en meisjes krijgen. In België hebben we de voorbije decennia grote stappen voorwaarts gezet op vlak van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. Toch blijven stereotypen, vooroordelen en discriminatie in de weg staan.

Deze aspecten herkennen, erkennen, kennen en ontcrachten is een belangrijke stap op de weg naar een wereld waarin jongens én meisjes ongeremd hun eigen keuzes kunnen maken.

Ook jongens krijgen te maken met stereotypen en worden door hun maatschappij in een bepaalde richting geduwd op vlak van denken en gedrag. Investeren in gelijke kansen heeft een positief effect op de hele samenleving: meisjes, jongens, mannen, vrouwen; individuen, gezinnen en de gemeenschap. De wereld wordt pas rechtvaardiger als iedereen dezelfde kansen krijgt. Daartoe moeten meisjes en jongens als gelijkwaardig worden beschouwd. En dat zowel binnen hun familie als in de bredere samenleving.

De strijd tegen genderongelijkheid is er dus één van en voor iedereen. Plan schakelt zich mee in deze strijd in vanuit een focus op de ongelijkheid waar meisjes wereldwijd zo vaak mee te maken krijgen: als groep zijn het vaak immers meisjes die het hardst getroffen worden door de gevolgen van discriminatie en geweld.

Invest in a girl
and she will
change the
world

3.2 Baas over eigen lichaam?

Elk mens heeft het recht om vrij en geïnformeerd keuzes te maken over haar of zijn lichaam, vrij van dwang, discriminatie en geweld. Iedereen heeft dus wat we seksuele en reproductieve rechten noemen, die samenhangen met andere rechten, zoals het recht op overleven, privacy, informatie...

Wist je dat:

- Wereldwijd tienerzwangerschappen en complicaties bij de bevalling de tweede grootste doodsoorzaak zijn voor tienermeisjes?
- Meer dan 200 miljoen meisjes en vrouwen met de gevolgen van genitale verminking moeten leven?
- Elke minuut 28 minderjarige meisjes worden gedwongen te trouwen?

Plan International België verzet zich tegen praktijken die tegen de seksuele en reproductieve rechten van meisjes indruisen. Ze ondersteunen meisjes en sporen hen aan na te denken over wat ze willen. Ze moeten leren keuzes te maken voor zichzelf, die keuzes te formuleren en voor zichzelf op te komen. Dat doen ze in de vele "empowerment" workshops die Plan International wereldwijd organiseert in jeugdclubs én op school.

We investeren onder andere in:

- Onderwijs en beroepsopleidingen voor meisjes. Hoe langer een meisje schoolloopt, hoe kleiner de kans dat ze trouwt voor ze meerderjarig is.
- Informatie over seksualiteit, gezinsplanning en voorbehoedsmiddelen en toegang tot gezondheidscentra. Wanneer meisjes en jongens de controle hebben over hun lichaam en seksualiteitsbeleving, daalt het aantal tienerzwangerschappen en is er minder seksueel geweld.
- Gesprekken met dorps- en religieuze leiders, lokale overheden, jongeren, ouders en besnijders zodat gemeenschappen beseffen dat genitale verminking onnodig leed veroorzaakt en dat we samen deze praktijk kunnen uitbannen.

4. Ecuador

4.1 Inleiding

- 17.000.000 inwoners
- Hoofdstad: Quito
- Religie: 95% Rooms-Katholiek
- Munt: Amerikaanse Dollar
- Officiële landstaal: Spaans
- Armoede: Voorbij 20 jaar gedaald van 65% naar 23%

Zowel op vlak van armoede als onderwijs heeft Ecuador de voorbij decennia een positieve evolutie gekend. Op bepaalde andere vlakken, o.a. gendergelijkheid heeft het land echter nog zeer veel werk.

“Soms vraag ik me af hoe mijn leven er had uitgezien moest ik niet hebben deelgenomen aan de activiteiten van Plan International. Waarschijnlijk was het me vergaan zoals vele van mijn leeftijdsgenoten: verkracht of zwanger had ik school moeten opgeven om te trouwen en zou ik nooit mijn droom om dokter te worden hebben kunnen waarmaken.”

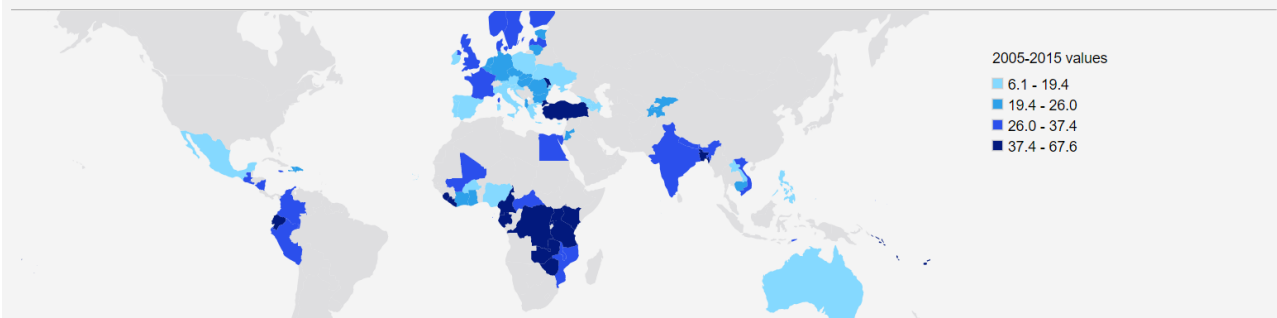
Gema, 19 jaar

4.2 Plan International en gendergelijkheid

Veel vrouwen in Ecuador zijn slachtoffer van seksueel geweld en hebben weinig toegang tot seksuele en reproductieve voorzieningen. Daardoor zijn er heel veel tienerzwangerschappen. Daarom zet Plan International België samen met Plan Ecuador specifiek in op seksuele en reproductieve rechten.

Violence against women ever experienced, intimate partner (%)

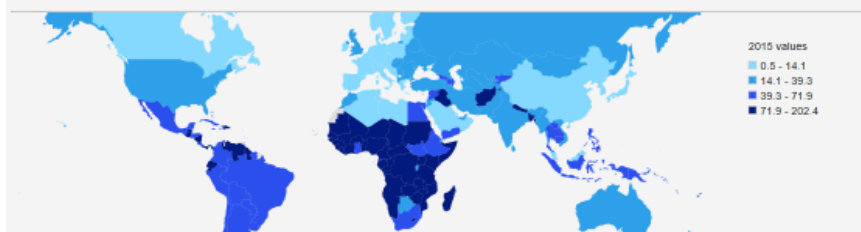
Percentage of the female population, age 15 and older, that has ever experienced physical or sexual violence from an intimate partner.
Source: UN Women (2016).

Hdi

Adolescent birth rate (births per 1,000 women ages 15-19)

Number of births to women ages 15-19 per 1,000 women ages 15-19.
Source: UNDESA (2015a). World Population Prospects: The 2015 Revision. New York. <http://esa.un.org/unpd/wpp/>. Accessed 9 June 2016.

Gema: "Ik moet volhouden. Er is nog een lange weg te gaan voor meisjes dezelfde kansen krijgen als jongens. Geweld is maar één van de symptomen. Maar ik zie rondom mij dat jongeren meer respect krijgen voor zichzelf en anderen. Stap voor stap doorbreken we taboes en tonen we aan dat een tienerzwangerschap desastreus kan zijn voor de toekomst van een meisje"

Voorlichting noch pil

De laatste twintig jaar is het aantal tienerzwangerschappen in Manabi, Ecuador gestegen tot 80%. Jongeren in de gemeenschap hebben hun eerste seksuele ervaring tussen twaalf en veertien jaar. Praten over seks is taboe, zowel thuis als op school. Daardoor zijn zowel jongens als meisjes zich niet bewust van de risico's en hebben ze geen toegang tot anticonceptie, informatie of medische begeleiding.

Plan International investeert in seksuele opvoeding en een betrouwbare, betaalbare, kwalitatieve en respectvolle gezondheidszorg op maat van jongeren. Zo weten meisjes en jongens hoe ze zichzelf beschermen en hoe ze beschermd worden, tegen ongeplande tienerzwangerschappen, seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's) en seksueel misbruik. En groeien ze later uit tot liefdevolle en respectvolle partners.

Gema heeft veel dromen in rook zien opgaan door een ongewenste zwangerschap. Vele van haar klasgenoten moesten hun studies opgeven nadat ze zwanger werden. Dat zij aan dit lot ontsnapt is, heeft ze te danken aan haar mama zegt Gema. Het was haar moeder die Gema aanmoedigde om deel te nemen aan het allereerste project van Plan International in haar gemeenschap. Zij doet al sinds haar veertiende mee aan het project "0 op 10 voor tienerzwangerschappen" van Plan International in Ecuador. Het jonge meisje ontsnapte aan het lot van veel van haar leeftijdsgenoten in Manabi. In Gema's provincie wordt één meisje op drie zwanger voor haar achttiende verjaardag. Samen met andere jongeren en de steun van Plan doorbreekt Gema de taboes rond seksualiteit, anticonceptie en respect.

Met de Plan jeugdclub gaan de jongeren van Manabi van deur tot deur om ouders aan te sporen om open met hun kinderen over seks te praten. Niet iedereen neemt hen dat in dank af en ze krijgen regelmatig te horen dat ze zich met hun eigen zaken moeten bemoeien. Maar dat houdt hen niet tegen.

Gema is één van de 2.300 jongeren die deel uitmaken van het project "0 op 10 voor tienerzwangerschappen". Haar inzet bracht haar tot in New York op het internationale forum voor vrouwenrechten. Vandaag studeert Gema aan de faculteit voor geneeskunde en hoopt ze te kunnen blijven werken met kinderen en tieners zodat ze goed geïnformeerd hun eigen keuzes kunnen maken.

4.3 Het project in Nueva Prosperina (Guayaquil, Ecuador)

Het succes van het project "0 op 10 voor tienerzwangerschappen" in Manabi inspireerde Plan International België en Plan Ecuador om op dezelfde lijn verder te gaan. In Nueva Prosperina, een wijk in Guayaquil werd gestart met het project 'Zone zonder gender gerelateerd geweld en tienerzwangerschappen', waarin 300 jongeren samenwerken aan een duurzame verbetering van de toegang tot seksuele en reproductieve rechten en aan een afname van gendergerelateerd geweld. De opbrengst van de Youth Action Day 2018 van YOUCA gaat naar dit project.

Doel van het project is om via vormingen de eigen kennis en het bewustzijn over seksuele en reproductieve rechten te vergroten. Daarnaast voeren de jongeren ook (artistieke) acties uit om beleidsmakers te stimuleren om de toegang tot voorbehoedsmiddelen te vergemakkelijken. Jongeren ontwikkelen hun vaardigheden om peer education toe te passen aangaande hun rechten en de uitroeiing van gender gerelateerd geweld: Adolescente meisjes spreken in het openbaar om hun verhaal te vertellen, gendergelijkheid te stimuleren en gendergeweld uit te roeien. Jongens worden getraind om te helpen de cultuur van macho-denken te doorbreken en mee op te komen voor de versterking van meisjesrechten.

HOE?

In het eerste jaar worden 6 jongerenclubs opgericht waarin dat jaar 300 jongeren zullen samenwerken om de situatie in hun omgeving te analyseren en acties te organiseren. 60 van deze jongeren zullen in het tweede jaar een nieuwe groep van 300 jongeren trainen en begeleiden om het project nog verder te verbreden.

Het project beoogt een directe impact op 1.500 jongeren (inclusief de 300 deelnemers). Deze 1.200 jongeren staan op regelmatige basis in contact met de 300 deelnemers.

WAT?

De jongerenclubs gaan op 2 manieren aan de slag om hun veiligheid en toegang tot seksuele & reproductieve rechten te versterken:

- Ze gaan een duurzame samenwerking aan met politieke actoren die werken rond gendergerelateerd geweld en seksuele & reproductieve rechten zoals het ministerie van Gezondheid, de wijkburgemeesters, ...
- Een verspreiding van de opgedane ervaring en kennis rond seksuele rechten, positieve mannelijkheid etc. naar de rest van hun gemeenschap met als doel ook daar een cultuur van gendergelijkheid te creëren.

Een verspreiding van de opgedane ervaring en kennis rond seksuele rechten, positieve mannelijkheid etc. naar de rest van hun gemeenschap met als doel ook daar een cultuur van gendergelijkheid te creëren.

5. Activiteiten in de klas

Activiteit 1: Kahoot-time! (15')

Wat is Kahoot?

Kahoot! is een vraag en antwoordspel dat je kunt spelen op de computer, tablet of je smartphone. Met Kahoot! is het mogelijk om zelf een quiz te maken, discussievragen te stellen en andere simpele vragen te maken. De slogan van Kahoot!: *Great learning starts by asking great questions*. Je start de quiz op een groot scherm waarop de vragen komen te staan, de leerlingen antwoorden via een telefoon of tablet. Kahoot! houdt de antwoorden bij en aan het eind weet je wie de meeste antwoorden juist had, of wie het snelste was met een antwoord. Als speler zie je ook meteen je punten.

Doel

- Kennismaking met de thema's gendergelijkheid en seksuele en reproductieve rechten
- Kennismaking met Ecuador en de projecten van Plan International België

Benodigdheden:

- Internetconnectie en wifi
- Computer met beamer en scherm of digiboard
- Per (2-3) leerling(en) een smartphone of tablet
- PPT Unlock the power of girls

Werkwijze:

- Indien je nog geen account bij Kahoot! Ga naar Kahoot.com en maak een (gratis) account aan.
- Start de quiz
 - Ga naar <https://bit.ly/2m2OxRI>
 - Er verschijnt een code op het scherm.

De leerlingen nemen hun smartphone of tablet en gaan naar kahoot.it. Daar geven ze hun code in.

Activiteit 2: Sekse of gender? (30')

Doel:

- Aantonen dat gender(on)gelijkheid een sociaal begrip is.
- Verschil aantonen tussen seks en gender vanuit de eigen ervaringen.

Benodigdheden:

- Computer – beamer
- PPT Unlock the power of girls
- Grote flappen met bovenaan:
 - Meisjes: sekse: biologische verschillen
 - Meisjes: gender = sociale verschillen
 - Jongens: sekse: biologische verschillen
 - Jongens: gender = sociale verschillen
- Roze en blauwe kaartjes (minstens 2/ deelnemer)
- Stiften

Werkwijze:

- Geef elke deelnemer een roos en een blauw kaartje
- Vraag hen om twee vragen te beantwoorden
 - Wat vind jij het leukste aan een meisje zijn?
 - Wat vind jij het minst leuk aan een meisje zijn?
 - Wat vind jij het leukste aan een jongen zijn?
 - Wat vind jij het minst leuk aan een jongen zijn?

TIP 1 als je alleen of een meerderheid aan jongens of meisjes hebt, vraag dan een deel van hen om zich in te leven in de situatie van het andere geslacht

TIP 2: Voorzie voldoende tijd zodat iedereen rustig kan nadenken over deze vraag. Indien nodig kan je hen helpen en aan te moedigen: wanneer voelde je je het laatst gelukkig dat je een meisje/jongen was of dat je blij was dat je geen jongen/meisje was.

- Leg het verschil uit tussen sekse en gender:
 - Sekse identificeert de biologische verschillen tussen jongens en meisjes, mannen vrouwen. Het gaat hier om fysieke kenmerken: meisjes menstrueren, kunnen een kind baren, jongens zijn anders gebouwd, zijn gespierder, hebben andere geslachtsorganen
 - Gender gaat over sociale verschillen tussen jongens en meisjes, mannen en vrouwen Het gaat hier om een sociale constructie en hoe die wordt aangeleerd.

Nabespreking

- Waren de meeste kenmerken sekse-of gender gerelateerd?
- Waarom is dat?
- Waarom zijn sociale kenmerken zo belangrijk voor wat het betekent om een meisje/jongen te zijn?
- Waarom is het belangrijk om een verschil te maken tussen sekse en gender

In **Activiteit 4** gaan we dieper in op de nuances die er zelfs binnen de begrippen sekse en gender kunnen zijn aan de hand van een visuele voorstelling van 'de gender bread-man', waarbij we naast sekse ook de begrippen genderidentiteit- genderexpressie- en seksuele oriëntatie toelichten.

Activiteit 3: Goed, beter, best¹ (20')

Doel:

- Aantonen dat gender(on)gelijkheid niet gaat over verschillen tussen jongens en meisjes, maar over ongelijkheden.
- Genderstereotypen illustreren en de manier waarop de samenleving "vrouwelijke" en "mannelijke" eigenschappen als positief of negatief beschouwt.
- Vergelijkingen maken met genderongelijkheid op verschillende plaatsen in de wereld (Ecuador, Cambodja, Benin).

Benodigdheden:

- Twee sets kaarten met adjectieven (Bijlage p21)
- Enveloppen (= aantal groepen)
- Instructiebladen (Bijlage p21)

DEEL 2

Werkwijze:

- Kopieer de kaartjes met adjectieven (1per groep) en knip ze uit
- Maak enveloppen met daarin de kaartjes en 1 instructieblaadje: A of B.
- Vorm groepen van 4 à 5 personen. Vraag hen om in verschillend hoeken van het lokaal te gaan zitten.
- Deel de enveloppes met de kaarten en de instructieblaadjes uit.
- De leerlingen hebben 10 tot 15 minuten om de opdracht te vervullen.
- Ga terug in een grote groep zitten. Schrijf op een grote flap "vrouwelijk" en "mannelijk" en vraag aan de groep met instructieblad A om de eigenschappen te dicteren die ze onder "vrouwelijk" hadden gelegd.
- Vraag na elk adjectief aan de groepen met instructieblad B of ze die eigenschap onder "positief/wenselijk" of onder "negatief/onwenselijk" hadden ondergebracht. Plaats een "+" (positief) of een "-" (negatief) naast de eigenschap.

Nabespreking:

Peil naar de eerste indrukken over de oefening en de resultaten:

- Wat vond je van de oefening? Wat vond je leuk? Wat niet? Waarom?
- Hoe voel je je bij de resultaten, nu je het overzicht ziet?
- Is er iets aan de resultaten dat je verbaast? Wat? Waarom verbaast dit je?

¹ Uit: Gender Matters, A manual on addressing gender-based violence affecting young people, CoE, 2007

Eigenschappen in de vrouwelijke kolom worden vaak gevolgd door een "-", mannelijke door een "+":

- Wat vind je van dit verschil? Waar komen deze verschillen vandaan?
- Vind je dat het correct is om deze eigenschappen mannelijk of vrouwelijk te noemen?
- Heeft dit iets te maken met stereotypen?
- Waar komen genderstereotypen vandaan? Kan je genderstereotypen identificeren (in jezelf of in mensen die je kent)?
- Op welke manier hebben genderstereotypen volgens jou een impact op de manier waarop wij/andere mensen mannen en/of vrouwen evalueren of beoordelen?

DEEL 2

Werkwijze:

- Deel de klas op in 4 groepen
- Geef elke groep de getuigenissen van de jongeren uit respectievelijk Ecuador, Cambodja, Benin en België (zie bijlagen vanaf pagina 22).
- Laat elke groep noteren welke **gelijkenissen** en welke **verschillen** er zijn op het vlak van gender(on)gelijkheid tussen de getuigenissen en hun eigen bevindingen uit deel 1 van de activiteit en/ of met hun eigen leven.
- Toon via de de powerpoint de getuigenissen en laat elke groep zijn resultaten toelichten.

Nabespreking:

- Zijn jullie het eens met de 'analyse' van deze groep?
- Zien jullie nog andere gelijkenissen/ verschillen?
- Welke getuigenis is jou persoonlijk het meest bijgebleven? Waarom?

Achtergrondinformatie

Studies tonen aan dat meisjes/vrouwen en jongens/mannen veel minder van elkaar verschillen dan lang werd gedacht. Al heeft het probleem van genderongelijkheid niet zozeer daarmee te maken. Het probleem van genderongelijkheid is vooral dat we eigenschappen als "typisch mannelijk" of "typisch vrouwelijk" labelen en mensen op basis daarvan in hokjes stoppen of erger nog: kansen ontnemen.

Aanleg voor wiskunde en technologie zien we bijvoorbeeld als typisch mannelijk, waardoor we een meisje minder gaan stimuleren om een STEM-richting te kiezen, ook al is ze er uitmuntend in.

Emoties tonen zien we als iets typisch voor meisjes en dus zeggen we veel sneller aan een jongen dat hij moet stoppen met wenen. Waarom eigenlijk? Is het niet belangrijk dat ook jongens hun emoties kunnen uiten?

Het huishouden zien we als een taak voor meisjes en vrouwen. Waarom? Een jongen kan toch even goed de afwas doen? In sommige regio's - vooral in armere landen - aarzelen ouders om hun dochter naar school te sturen, want later moet ze toch voor de kinderen zorgen en het huishouden doen.

Achtergrondinformatie Ecuador (zie hoofdstuk 4)

Bijlagen deel 1 activiteit 3: Goed, beter, best

Adjectieven:

Afhankelijk	Onafhankelijk	Emotioneel
Rationeel	Objectief	Subjectief
Onderdanig	Dominant	Passief
Actief	Diplomatisch	Direct
Competent	Incompetent	Twijfelend
Besluitvaardig	Ambitieuus	Familie eerst

Instructiebladen:

Instructieblad A:

Maak 2 kolommen op een blad met als titels: VROUWELIJK en MANNELIJK. Sommige eigenschappen op de kaartjes worden meer als vrouwelijk beschouwd, andere meer als mannelijk. Leg de kaarten in de kolom waarin jij denkt dat ze horen. Werk zo snel als je kan, zonder er te lang over na te denken.

Instructieblad B:

Maak 2 kolommen op een blad met als titels: POSITIEF/ WENSELIJK- NEGATIEF/ NIET WENSELIJK. Sommige eigenschappen op de kaartjes worden meer als positief of wenselijk beschouwd, andere meer als negatief of onwenselijk. Leg de kaarten in de kolom waarin jij denkt dat ze horen. Werk zo snel als je kan, zonder er te lang over na te denken.

Bijlage 2 activiteit 3: Getuigenissen uit Ecuador

“Mijn vader is soldaat en mijn moeder is huisvrouw. Eigenlijk zorgen mijn moeder, mijn zus en ik voor het huishouden. Mannen liggen meestal in de zetel te niksen of zijn buiten met hun GSM bezig. Mijn moeder vraagt soms aan mijn broer om te helpen, maar dat vindt mijn vader maar niks. Ook al ben je nog zo sterk, vaak is het zwaar om vrouw te zijn. Ik voelde me vaak minderwaardig in de ogen van mannen.”

Johanna, 18 jaar, Ecuador

“Ik geef toe dat het mijn zussen zijn die thuis mijn moeder helpen en niet mijn broers en ik. Al help ik af en toe de vloer vegen, en dat is iets wat niet elke man doet. Anders zeggen ze dat je geen *varon*, geen echte man bent. In mijn dorp zie je meisjes haast nooit buiten. ‘We moeten hen beschermen tegen gevaar’ luidt het, maar dat is volgens mij een excuus om de vrijheid van meisjes te beperken.”

Julio, 18 jaar, Ecuador

“Mijn moeder is mijn grote voorbeeld. Ze is rechtvaardig en verantwoordelijk. Terwijl mijn vader op het veld werkt, zorgt zij voor de kinderen en het huis. Hij helpt haar soms met huishoudelijke taken, maar heeft meer vrijheid, simpelweg omdat hij een man is. Dat is oneerlijk.”

Jhosselyn, 18 jaar, Ecuador

“Bij ons thuis staat iedereen vroeg op om te werken. Ik help met de afwas en met koken. Niet elke jongen doet dat. De meesten gaan 's nachts uit in de stad en doen foute dingen. Later krijgen zij het voor het zeggen.”

Luis, 16 jaar, Ecuador

Bijlage 3 activiteit 3: Getuigenissen uit Benin

“Ik hoop dat ik snel een vrouw en kinderen heb. Mijn droom? Militair worden, zodat ik het goed heb en voor mijn gezin kan zorgen. Natuurlijk zal ik later helpen in het huishouden, al zal ik het niet zo goed kunnen als mijn vrouw.”

Moussa, 17 jaar, Benin

“Ik kan leven schenken en daarom ben ik trots dat ik een meisje ben. Mijn dochtertje is 3. Ik woon met haar bij mijn ouders, samen met mijn vijf zussen en vier broers. Ik hou mijn studies vol voor haar toekomst. Dankzij een spaargroep in het dorp, kon ik een zaakje opstarten.”

Jacqueline, 16 jaar, Benin

“Mannen zijn gelukkiger dan vrouwen. Ze hebben meer kracht om op het veld te werken. Thuis krijgen meisjes meer taken dan jongens. Op school doen ze het soms beter: dit jaar is de primus van de klas een meisje.”

Pauline, 17 jaar, Benin

“Ik ben gelukkig om een meisje te zijn, want zo heeft god me geschapen. Om te slagen in het leven wil ik een man, een kindje en ook een eigen job. Een kapsalon, bijvoorbeeld.”

Assiba, 20 jaar, Benin

Bijlage 4 activiteit 3: Getuigenissen uit Cambodja

"Wij, jongens, kennen niks van kinderen opvoeden of in de potten roeren. Maar wij zijn sterker en kunnen gaan studeren, ver weg van huis. Meisjes niet, want hun ouders vrezen dat ze misbruikt zullen worden en dat de familie scheef bekeken zal worden."

Ramich, 17 jaar, Cambodia

"Meisjes en jongens zijn gelijk. Behalve dat wij thuis alle taken doen en dat we voor onze ouders zorgen. Wij, meisjes, kunnen bijna alles wat jongens ook doen. Op school kunnen we net zo hard studeren als zij."

Ratana, 15 jaar, Cambodia

"Ik volg naailes en het ergert me mateloos dat iedereen zegt dat dat iets voor meisjes is. Ik hou van naaiwerk en doe het met hart en ziel. Het hemd dat ik draag, heb ik zelf gemaakt."

Chhoy, 18 jaar, Cambodia

"Sommige jongens denken dat meisjes zwak zijn, dat ze geen cement kunnen dragen of beslissingen nemen. Onzin! Ze vinden ons minderwaardig, ondanks alles wat we doen. Ik wou dat jongens beseften dat we alles kunnen wat zij kunnen."

Nary, 14 jaar, Cambodia

"Als ik een meisje zou zijn, zou ik het erg moeilijk hebben. Ik zou dan ziekten krijgen zoals menstruatie. Ik zou schoonmaken, koken, wassen en kinderen krijgen. In ons dorp is het gevaarlijk om thuis te bevallen."

Sangha, 15 jaar, Cambodia

Bijlage 5 activiteit 3: Getuigenissen België

“Ik heb de indruk dat er op school veel meer verwacht wordt van meisjes, dat ze harder moeten werken en meer betrokkenheid moeten tonen. Op mijn vorige school vond ik dat leerkrachten meisjes voortrokken en dat er van jongens veel minder getolereerd werd.”

Olga, 13 jaar, België

“Seksisme blijft een enorm probleem op de universiteit. De beeldvorming op affiches, feestjes, ... Wie de kwestie aankaart, krijgt vaak negatieve reacties en zwijgt dan maar om erger te voorkomen. Ikzelf hou er nogal van om me uit te spreken.

Het geeft me voldoening om mensen te overtuigen.

Eva, 20 jaar, België

“Ik ben een Belgisch-Syrische. Het is niet altijd eenvoudig om twee verschillende visies op de vrouw met elkaar te rijlen. Het zit'm in kleine dingen: 's avonds laat weggaan, je eigen partner kiezen, beslissen met wie je gaat trouwen. Ik zie veel onrecht en seksisme rond mij. Ik zie veel meisjes opgeven. Ze zeggen :'We zullen uiteindelijk toch moeten trouwen, dus waarom dan nog studeren?

Mayada, 22 jaar, België

Activiteit 4: Gender Bread man (50')

Doel:

- De eigen en de algemeen heersende vooroordelen tegen holebi's en transgender herkennen en erkennen.
- Kennismaken met het begrip seksuele identiteit aan de hand van het model van de Genderbread Person.
- Het verschil zien tussen het biologisch geslacht, genderexpressie, genderidentiteit en seksuele voorkeur.

Benodigdheden:

- PPT Unlock the power of girls
- Kaartjes begrippen (= aantal deelnemers) (Bijlage 2 pagina 30)

Werkwijze:

DEEL 1: Gender Bread man

- Start een inleidend gesprek (of bouw verder op de ervaringen van de Activiteit 3):
 - Stel dat je bij je geboorte een ander geslacht had, wat zou er dan allemaal veranderen in je leven? In het verleden, in het heden en in de toekomst?
 - Wat betekent het om een vrouw of man te zijn?
 - Wat wordt algemeen aangenomen dat het betekent om een man of vrouw te zijn?
 - Toon de afbeelding van de genderbread man.
- Toon de afbeelding van de Gender Bread Person en leg de verschillende begrippen uit OF deel de tekst (Bijlage 1 pagina 28-29) uit en laat de deelnemers individueel de tekst lezen.
- Leg uit dat je een spel gaat spelen, waarbij de deelnemers bepaalde woorden moeten uitleggen, maar dat ze bepaalde woorden niet mogen gebruiken.
- Deel de kaartjes met de begrippen en de taboewoorden uit en geef iedereen de kans om de oefening voor te bereiden.
- Duid een deelnemer aan om een van de begrippen uit te leggen. De anderen moeten raden om welk begrip het gaat. Als deze persoon een van de taboewoorden gebruikt, gaat de beurt naar een volgende deelnemer.

DEEL 2: Mythes over holebi's

- Vraag alle deelnemers om een rode en een groene pen te nemen.
- Leg uit dat je stellingen gaat voorlezen en dat elke deelnemer zich akkoord (groen) of niet akkoord (rood) moet verklaren door de rode of groene pen in de lucht te steken.

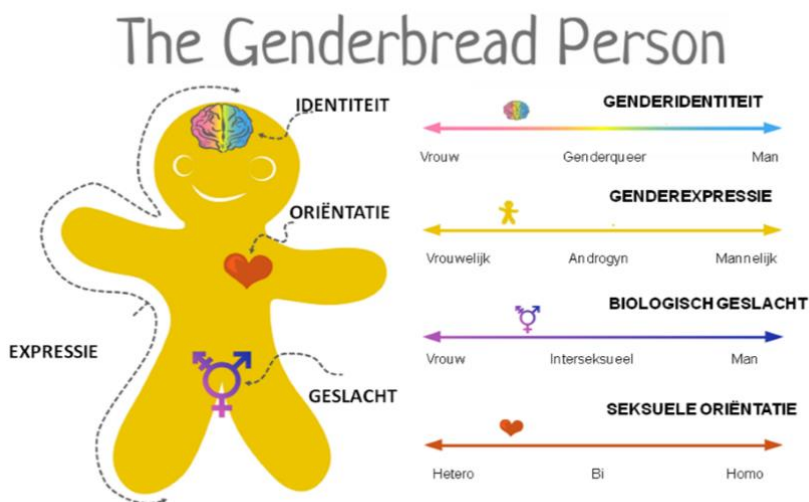
- De stellingen:
 - Je kan homoseksuelen herkennen aan hun manier van doen.
 - Iemand die zich als een manwijf gedraagt, voelt zichzelf ook man.
 - Het seksuele geslacht bepaalt of je man of vrouw bent.
 - Je genderidentiteit zit tussen de oren.
 - Ouders hebben van hetzelfde geslacht is nadelig voor een kind.
 - Homoseksualiteit kan genezen worden.
 - Zou deze afbeelding aan toiletten of kleedkamers beter zijn?
Waarom (niet)?

Nabespreking:

- Waarom ben je het eens/ oneens met deze stelling?
- Met welk deel of welke delen van de Genderbread Person heeft deze stelling te maken?
- Probeer je antwoord te staven aan de hand van de verschillende assen van de Genderbread Person: biologisch geslacht, genderexpressie, genderidentiteit en seksuele voorkeur.
- Wat vind je van deze voorstelling van de Genderbread Person en de verschillende assen?
- Is je kijk op de verschillende dimensies van gender en hun onderlinge verhoudingen veranderd door deze voorstelling?

Bijlage 1 activiteit 4: De Gender Bread Person²

Het model van de **Genderbread Person** benadert gender op een andere manier. Het schuift vier assen naar voren: biologisch geslacht, genderexpressie, genderidentiteit en seksuele voorkeur. Elk persoon kan onder elk van deze spectra vallen. Het lieflijke figuurtje kan een handige en simpele tool zijn om na te denken over jouw eigen 'unieke' seksuele identiteit.

Genderidentiteit verwijst naar het innerlijke gevoel. Het is hoe jij, in jouw hoofd, jezelf ziet (als man, vrouw, beide of geen van beide). Meestal komt dat overeen met het biologische geslacht: iemand wordt bijvoorbeeld geboren met een meisjeslichaam en voelt zich ook meisje (en omgekeerd). Maar het kan ook gebeuren dat deze twee aspecten min of meer in conflict staan. Dat iemand in een meisjeslichaam zich geen meisje voelt (en omgekeerd). Of dat men zich jongen en meisje tegelijk kan voelen. Er is veel variatie mogelijk in de beleving van jongen- of meisje zijn.

Aan de linkerkant van het spectrum staat 'vrouw', aan de rechterkant 'man'. In het midden vind je de term 'genderqueer'. Het is een identiteit die zich ergens tussen 'man' en 'vrouw' situeert. Het verwijst ook naar mensen die aangeven dat hun identiteit buiten het traditionele man-tot-vrouw spectrum valt.

Genderexpressie is de manier waarop je jouw genderbeleving toont aan de buitenwereld... Genderexpressie omvat alles wat we uitdragen naar anderen: kleding, haarstijl, lichaamstaal, manieren, spraak, gedrag, ... De meeste mensen hebben een vleugje van mannelijke én vrouwelijke kenmerken in hun genderexpressie vervat. Deze expressie kan ook verschillend zijn al naargelang de maatschappelijke context.

Met betrekking tot genderexpressie staat links 'vrouwelijk' en rechts 'mannelijk'. In het midden staat 'androgyn': een term die verwijst naar een

² SCHRIJF-ZE-VASTDAG 18 oktober 2013 Stop geweld tegen holebi's en transgenders, Amnesty International Vlaanderen

meer gemengde vorm van genderexpressie.

Biologisch geslacht verwijst naar jouw fysieke anatomie. Meestal denkt men dat er maar twee opties mogelijk zijn: jongen of meisje. Dit is ongenueanceerd. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat het biologische geslacht veel meer variaties kent. Het biologische geslacht wordt immers bepaald door meerdere factoren zoals hormonen, anatomie en chromosomen die in verschillende combinaties mogelijk zijn.

Links staat 'vrouw'; rechts staat 'man'. In het midden staat de term 'interseksueel' die verwijst naar variaties in de gekende m/v indeling. Denk eraan dat de term 'hermafrodiet' een stigmatiserend woord is omdat het verwijst naar iemand die 'volledig man en volledig vrouw' is. Dit is biologisch gezien onmogelijk.

Seksuele oriëntatie verwijst naar het zich romantisch, seksueel of spiritueel aangetrokken voelen tot mensen van een bepaald geslacht of gender. De seksuele oriëntatie en gender-identiteit zijn verschillende delen van onze seksuele identiteit. Hoewel jonge kinderen zich niet altijd bewust zijn van hun seksuele oriëntatie, hebben zij meestal wel een sterk besef van hun genderidentiteit. Links vind je 'heteroseksueel' (= fenomeen waarbij men zich aangetrokken voelt tot personen

van het andere geslacht) en rechts staat 'homoseksueel' (= fenomeen waarbij men zich aangetrokken voelt tot mensen van hetzelfde geslacht). In het midden staat 'biseksueel' (fenomeen waarbij men zich aangetrokken voelt tot mensen van beide geslachten).

Met deze vier aspecten van de Genderbread Person zijn er oneindig veel mogelijke combinaties te verzinnen. Houd in het achterhoofd dat genderidentiteit, genderexpressie, biologisch geslacht en seksuele oriëntatie 'onafhankelijk' staan ten opzichte van elkaar. Iemand's genderexpressie bepaalt niet automatisch iemand's genderidentiteit. Het ene aspect heeft wel een invloed, maar is niet 'bepalend' voor het andere.

Het grote voordeel van de Genderbread Person is dat het een inclusief model is. Het dwingt mensen niet om zichzelf te forceren in simplistische categorieën die hen de 'waarheid' van hun eigen ervaringen ontzegt. Wanneer je zegt dat iemand onmogelijk een vrouwelijk geslacht en een mannelijke genderidentiteit kan bezitten, dan krijgt die persoon al gauw het gevoel dat hij of zij nergens bij hoort. Simplistische categorieën worden ook vaak gebruikt als excuus om mensen die niet in het conventionele plaatje thuishoren te discrimineren en te mishandelen.

Bijlage 2 activiteit 4: Begrippen Gender Bread man

Biologisch geslacht of sekse anatomie	TABOE-woorden: geboorte, jongen, meisje, geslacht
Gender	TABOE-woorden: regels, normen, jongensachtig, meisjesachtig
Genderexpressie	TABOE-woorden: gender, buitenwereld
Genderidentiteit	TABOE-woorden: gender, gevoel
Holebi	TABOE-woorden: geaardheid, gender
Seksuele voorkeur	TABOE-woorden: seksueel, geslacht
Transgender	TABOE-woorden: travestie, transeksualiteit

Activiteit 5: Seksuele reproductieve rechten (30')

Doel:

- Kennismaken en inzicht verwerven in de begrippen seksuele en reproductieve rechten.
- Inzien dat seksuele en reproductieve rechten mensenrechten zijn.
- Verschil inzien tussen seksuele en reproductieve gezondheid en seksuele en reproductieve rechten.

Benodigheden:

- PPT Unlock the power of girls
- Kaartjes bijlage pagina 34: Seksuele en reproductieve rechten
- Bijlage pagina 35: 30 artikelen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM)
- Enkele flappen papier

Werkwijze:

- Inleidend gesprek:
 - Kennen jullie het begrip mensenrechten?
 - Kunnen jullie enkele mensenrechten opsommen? (30 artikels in bijlage)
 - Kunnen jullie enkele mensenrechten opsommen die meisjes hebben?
 - Weten jullie wat seksuele en reproductieve rechten zijn?
 - Wat hebben seksuele en reproductieve rechten te maken met mensenrechten?

Het is belangrijk om aan te tonen dat seksuele en reproductieve rechten ook mensenrechten zijn en dat elke mens hier recht op heeft om de eenvoudige reden dat hij/ zij een mens is.

- Verdeel de deelnemers in drie groepen en geef elke groep een flipover en een marker. Vraag hen twee kolommen te maken en 'reproductieve rechten' boven aan de ene kolom te schrijven en 'seksuele rechten' boven aan de andere.
- Verdeel de stellingen uit 'Bijlage 1: Seksuele en Reproductieve rechten' over de groepen en vraag de groepen om deze te lezen om te zien of alles duidelijk is. Loop rond om eventuele vragen over de uitspraken te beantwoorden.

- Vraag de deelnemers voor elke stelling te bespreken of het betrekking heeft op seksuele rechten of op reproductieve rechten (of op beide) en het vervolgens in de bijbehorende kolom op hun flap plaatsen.
- Vraag de groepen na het bespreken en plaatsen van al hun uitspraken nog vijf minuten om een korte presentatie over hun rechten voor te bereiden en waarom ze in elke kolom hebben geplaatst.
- Vraag elke groep om te presenteren.
- Nadat elke groep zich heeft gepresenteerd, vraag je de rest van de groep of ze het met de plaatsing eens zijn of dat ze denken dat het ergens anders thuis hoort. Laat de deelnemers weten dat veel van de reproductieve rechten ook seksuele rechten zijn, maar dat niet alle seksuele rechten gerelateerd zijn aan reproductie.
- Eindig met het presenteren van de tweede kernboodschap van de activiteit:

Seksuele rechten zijn niet hetzelfde als reproductieve rechten. Iemands seksualiteit omvat veel aspecten van het leven, niet enkel dat van reproductie. Meisjes en vrouwen hebben het recht om hun seksualiteit te ervaren, of ze nu kinderen willen of niet.

Achtergrond:

Wat zijn seksuele rechten?

Seksuele rechten omvatten het recht om onze seksualiteit met plezier en zonder schuld, schaamte, angst of dwang te beleven, onafhankelijk van onze burgerlijke staat, seksuele gaardheid of genderidentiteit, leeftijd of bekwaamheid. Ze omvatten het recht op lichamelijke integriteit; om te kiezen om al dan niet seksueel actief te zijn; om te kiezen of en wanneer seksuele relaties te hebben; het belang te erkennen van zinvolle / geïnformeerde en vrijwillige toestemming van beide partijen. Het omvat ook het recht op seksuele voorlichting inclusief toegang tot seksuele gezondheidszorg. De verantwoordelijke uitoefening van mensenrechten vereist dat alle personen de rechten van anderen respecteren. Veelvoorkomende schendingen van de seksuele rechten van meisjes en vrouwen omvatten vrouwelijke genitale verminking/ snijden, seksuele intimidatie, kind-, vroegtijdig en gedwongen huwelijk, seksueel misbruik en uitbuiting.

Wat zijn reproductieve rechten?

Reproductieve rechten houden verband met het fundamentele recht van alle mensen om vrij en verantwoordelijk te beslissen over hun reproductieve systemen, inclusief of ze kinderen willen hebben en, zo ja, het aantal kinderen dat ze willen, de timing en de spreiding van hun kinderen. Deze rechten omvatten het recht van jongeren op leeftijdsgebonden informatie over.

voortplanting en seksualiteit, evenals toegang tot moderne, veilige en betaalbare anticonceptiemiddelen en accurate informatie over hoe ze te gebruiken. Daarbij hoort ook de toegang hebben tot beschikbare, aanvaardbare en betaalbare jeugd vriendelijke en kwaliteitsvolle gezondheidsdiensten, respectvolle en veilige bevalling en de middelen om beslissingen te nemen over reproductie en reproductieve gezondheid vrij van discriminatie, dwang of geweld. De gelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen mannen en vrouwen voor het grootbrengen van kinderen valt ook onder deze rechten, zoals betaald zwangerschaps- en vaderschapsverlof van het werk, en bescherming tegen werk gerelateerde discriminatie vanwege zwanger zijn of kinderen krijgen.

Hoe zijn seksuele en reproductieve rechten gerelateerd tot mensenrechten?

Hoewel er niet één specifiek internationaal mensenrechteninstrument is dat specifiek seksuele en reproductieve rechten benadert, zijn er verschillende rechten vastgelegd in mensenrechtenmechanismen en -documenten die samen seksuele en reproductieve rechten vertegenwoordigen.

Bijlage 1 activiteit 5: Seksuele en reproductieve rechten³

<ul style="list-style-type: none"> • Zelf bepalen op welke manier je seksueel genot kan beleven 	<ul style="list-style-type: none"> • Zelf een partner kiezen en een relatie hebben, die door anderen gerespecteerd wordt.
<ul style="list-style-type: none"> • Bepalen of, wanneer en hoe je seksueel actief wil zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Je seksualiteit, inclusief je seksuele geaardheid vrij kunnen uiten
<ul style="list-style-type: none"> • De mogelijkheid om seks te hebben zonder de wil om kinderen te hebben en de toegang • tot moderne, veilige en betaalbare anticonceptiemiddelen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eigen keuzes over je lichaam kunnen maken en ervoor zorgen dat deze grenzen gerespecteerd worden.
<ul style="list-style-type: none"> • Het gebruik van een condooms • kunnen vragen en eisen als bescherming tegen seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's). 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrij kunnen beslissen of je wil trouwen, • samen leven met een partner of single wil blijven.
<ul style="list-style-type: none"> • Toegang hebben tot correcte informatie • en voorlichting over voortplanting, seks en seksualiteit, om geïnformeerde beslissingen te kunnen nemen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Je eigen genderidentiteit kunnen uiten
<ul style="list-style-type: none"> • Beschermd zijn tegen dwang, intimidatie, uitbuiting en misbruik op elk moment en in alle • situaties van het leven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bepalen of, wanneer en hoeveel kinderen je wilt en vrije toegang tot informatie, om je daarbij te helpen.
<ul style="list-style-type: none"> • Gelijk en met respect behandeld worden • In seksuele relaties. 	<ul style="list-style-type: none"> • In geval van zwangerschap of als jonge moeder genieten van een gelijke behandeling in onderwijs, op de werkplek en binnen het gezin

³ Aangepast van: Promundo et al. (2009). Working With Young Women: Empowerment, Rights and Health and Plan International (2015) Being Responsible Regarding Sexuality. In Boys Champions of Change: Curriculum for Gender Equality and Girls Rights. Woking, UK: Plan International.

Bijlage 2 activiteit 5: 30 artikelen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Artikel 1 Alle mensen worden vrij geboren en moeten op dezelfde manier worden behandeld.

Artikel 2 Ieder heeft recht op alle rechten, ongeacht of je jong of oud, man of vrouw bent, welke huidskleur je hebt, welke godsdienst je belijdt of welke taal je spreekt.

Artikel 3 Je hebt recht op leven in vrijheid en in veiligheid.

Artikel 4 Slavernij is verboden.

Artikel 5 Je mag niemand martelen.

Artikel 6 Je hebt recht op dezelfde bescherming als iedereen.

Artikel 7 De wet moet voor iedereen hetzelfde zijn; iedereen moet volgens de wet op dezelfde manier behandeld worden.

Artikel 8 Je hebt recht om hulp van een rechter te vragen, als je vindt dat je volgens de wetten van je land niet goed wordt behandeld.

Artikel 9 Niemand heeft het recht je zonder goede reden gevangen te zetten of het land uit te sturen.

Artikel 10 Als je terecht moet staan, moet dat in het openbaar gebeuren. De mensen die je berechten, mogen zich niet door anderen laten beïnvloeden.

Artikel 11 Je bent onschuldig tot je schuld bewezen is; je hebt het recht je te verdedigen tegen beschuldigingen.

Artikel 12 Je hebt het recht op privacy: op bescherming als iemand je lastig valt, je brieven opent of kwaad van je spreekt.

Artikel 13 Je hebt het recht om te gaan en te staan waar je wilt, in eigen land en in het buitenland.

Artikel 14 Als je slachtoffer wordt van mensenrechtenschendingen, heb je het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen om jou te beschermen.

Artikel 15 Je hebt het recht een eigen nationaliteit te hebben.

Artikel 16 Je hebt het recht te trouwen en een gezin te stichten.

Artikel 17 Je hebt het recht op eigendom en niemand mag je bezittingen zonder goede redenen afnemen.

Artikel 18 Je hebt het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.

Artikel 19 Je hebt het recht op vrijheid van mening en meningsuiting.

Artikel 20 Je hebt het recht om te vergaderen als je dat wilt.

Artikel 21 Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land.

Artikel 22 Je hebt het recht op maatschappelijke zekerheid en om jezelf te ontwikkelen.

Artikel 23 Je hebt het recht op werk in het beroep dat je zelf kiest. Je hebt ook recht op een rechtvaardig loon voor je werk. Mannen en vrouwen moeten voor hetzelfde werk evenveel betaald worden.

Artikel 24 Je hebt het recht op vrije tijd en vakantie.

Artikel 25 Je hebt het recht op alles wat nodig is om ervoor te zorgen dat je niet ziek wordt, geen honger hebt en een dak boven je hoofd hebt. Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand.

Artikel 26 Je hebt het recht op onderwijs dat gericht is op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Artikel 27 Je hebt het recht om te genieten van wat kunst en wetenschappen voortbrengen.

Artikel 28 De overheid moet ervoor zorgen dat er een "orde" is die al deze rechten beschermt.

Artikel 29 Je hebt ook plichten tegenover de mensen om je heen, zodat ook hun mensenrechten kunnen worden beschermd. De wetten in je land mogen niet ingaan tegen deze mensenrechten.

Artikel 30 Geen enkel land en geen enkel mens mag proberen om de rechten te vernietigen die in deze Verklaring staan.

Activiteit 6: Seksuele en reproductieve rechten in de eigen omgeving

Doel:

- Inzicht krijgen in de betekenis van seksuele en reproductieve rechten.
- Reflecteren over (de eigen) ervaringen van meisjes en vrouwen inzake (schending van) seksuele en reproductieve rechten.

Benodigheden:

- PPT Unlock the power of girls
- 4 papieren met daarop de woorden:
 - Gerespecteerd
 - Helemaal gerespecteerd
 - Niet gerespecteerd
 - Helemaal niet gerespecteerd

Werkwijze:

- Inleidend gesprek (op basis van kennis opgedaan in Activiteit 5):
 - Wat zijn seksuele en reproductieve rechten?
 - Kan je een voorbeeld geven van een seksueel recht?
 - Kan je een voorbeeld geven van een reproductief recht?
 - Wat hebben deze rechten te maken met mensenrechten?
- Plaats de 4 papieren (Gerespecteerd, Helemaal gerespecteerd, Niet gerespecteerd, Helemaal niet gerespecteerd) in de verschillende hoeken van de ruimte
- Leg aan de deelnemers uit dat je een aantal stellingen gaat voorlezen en dat zij moeten beslissen of ze vinden dat deze in hun omgeving gerespecteerd worden of niet door zich in de juiste hoek te plaatsen.

Stellingen: Jij en/of andere jongens en meisjes in jouw omgeving:

- kunnen zelf een partner kiezen en een relatie hebben die door anderen gerespecteerd wordt.
- kunnen zelf bepalen of, wanneer en hoe jullie seksueel actief willen zijn.
- kunnen jullie seksualiteit, inclusief seksuele geaardheid vrij uiten
- hebben de mogelijkheid om seks te hebben zonder de wil om kinderen te hebben en de toegang tot moderne, veilige en betaalbare anticonceptiemiddelen.
- hebben toegang tot gezondheidsdiensten en medische zorg die een veilige, respectvolle zwangerschap en bevalling garanderen
- kunnen het gebruik van een condoom vragen en eisen als bescherming tegen seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's).
- hebben toegang hebben tot correcte informatie en voorlichting over voortplanting, seks en seksualiteit, om geïnformeerde beslissingen te kunnen nemen.

- kunnen vrij beslissen om te trouwen, samen te leven met een partner of single te blijven.
 - kunnen jullie eigen genderidentiteit uiten.
 - kunnen gelijk en met respect behandeld worden in seksuele relaties.
 - kunnen zelf bepalen of, wanneer en hoeveel kinderen jullie willen en hebben vrije toegang tot informatie, om je daarbij te helpen.
 - kunnen in geval van zwangerschap of als jonge moeder genieten van een gelijke behandeling in onderwijs, op de werkplek en binnen het gezin.
- Zodra de deelnemers hebben plaatsgenomen in een van de hoeken, vraag je een paar van hen om uit te leggen waarom ze daar staan en kunnen ze verhalen delen uit hun eigen omgeving.

Nabespreking:

- Hoe wordt dit recht gerespecteerd? Hoe wordt dit recht niet gerespecteerd?
- Wat zijn de gevolgen als het recht niet wordt gerespecteerd?
- Is de situatie anders voor verschillende groepen meisjes of vrouwen? Bijvoorbeeld van specifiek etnische groepen of mensen levend in armoede?
- Wie is ervoor verantwoordelijk dat deze rechten worden gerespecteerd?
- Wie kunnen we ter verantwoording roepen in dit geval?
- Wat moet er veranderen opdat dit recht wel gerespecteerd zal worden?

Activiteit 7: De Koning en de koning⁴

Doel:

- Filosoferen over gendergelijkheid – machtsverhoudingen - verantwoordelijkheid
- Reflecteren over de eigen waarden en normen en het gedrag dat zich daardoor wel of niet stelt.

Benodigdheden

- PPT Unlock the power of girls
- Verhaal: de Koning en de koningin (zie bijlage p 41)
- Leeg blad
- Balpennen

Werkwijze:

- Lees het verhaal 'De Koning en de koning' (bijlage p 41) voor aan de hele groep.
- Toon de tekst op de PPT.
- Laat alle deelnemers **individueel** volgende opdracht oplossen:
Rangschik de verschillende personages van 1 tot 5 naar gelang hun verantwoordelijkheid voor de dood van de koningin: De Koning, de Koningin, de Minnaar, De wachter die in slaap valt, De wachter die de koningin doodt.
1= meest verantwoordelijk, 5= minst verantwoordelijk
- Deel de klas in groepen van 4 personen.
- In elke groep wordt op basis van de individuele keuzes en argumentatie een finale groepsrangschikking gemaakt.
- Elke groep stelt het groepsresultaat en de bijhorende argumentatie voor aan de andere groepen.

Nabespreking:

- Wat zijn de onderliggende waarden die leidden tot de keuzes die je individueel maakte?
- Wat zijn de onderliggende waarden die leidden tot de andere keuzes van de anderen?
- Reflecteren jouw keuzes het belang dat jij persoonlijk hecht aan bepaalde waarden?
- Ben je je bewust van de invloed die bepaalde specifieke waarden hebben op de beslissingen en keuzes die jij in je leven maakt?

⁴ "The King and the queen", Christiane Seehausen, Nansen Fredssenter (www.peace.no)

- Hebben jouw persoonlijk levensverhaal en jouw culturele achtergrond een invloed op jouw waardenschaal en dus op jouw visie/ mening over het gedrag van mensen?
- Op welke manier heb jij je mening herzien tijdens de discussies?
- Hoe moeilijk/ makkelijk was dat? Geeft dit weer hoe sterk jij vasthoudt aan bepaalde waarden?
- Wat vertelt het proces van jouw persoonlijke classificatie over jou als persoon?
- Wat vertelt dit proces over de anderen?
- Als je naar de verschillende karakters uit het verhaal kijkt:
 - Wat zijn hun noden?
 - Welke waarden hebben geleid tot het nemen van bepaalde beslissingen?

Bijlage 1 activiteit 7: De Koning en de koningin

Er was eens...

Een koninkrijk met een koning en een koningin.

De koning houdt van de koningin maar moet haar thuis achterlaten voor een lange reis.

De koning vermoedt dat de koningin een minnaar heeft dus geeft hij het bevel aan zijn wachters om de koningin te doden als ze tijdens zijn afwezigheid het kasteel zou verlaten. De koning vertelt aan de koningin dat hij dit bevel heeft gegeven aan zijn wachters, voordat hij op reis vertrekt.

Nadat de koning vertrokken is, contacteert de minnaar de koningin en probeert hij haar te overtuigen om naar hem toe te komen. De koningin legt uit dat dat niet kan, omdat de wachters haar zouden doden als ze het kasteel verlaat. De minnaar antwoordt dat hij haar absoluut moet zien en dat het uiterst belangrijk is dat ze naar hem komt de volgende nacht.

De koningin praat met één van de wachters, die belooft haar te zullen beschermen en haar uit het kasteel en terug erin te helpen als ze voor middernacht terug is.

De koningin gaat naar haar minnaar en komt nadien op tijd terug aan bij het kasteel.

Activiteit 8: Tijd voor actie!

Doel:

- Brainstormen en uitwerken van mogelijke acties rond gendergelijkheid en/of seksuele en reproductieve rechten

Benodigheden:

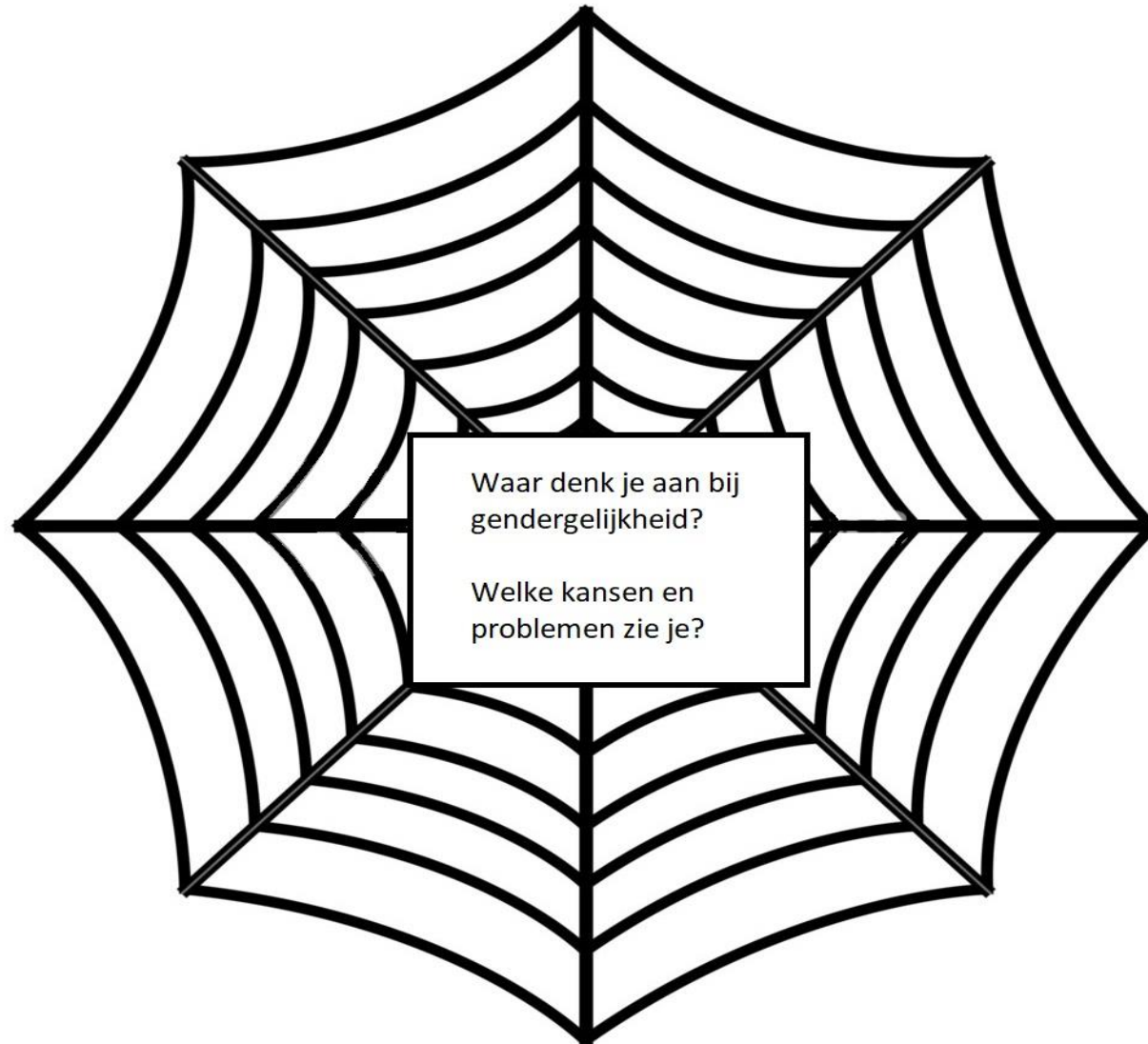
- Spinnenwebben (Zie bijlage) op A3
- Grote flappen (= aantal groepen)
- 1 muntstuk per groep

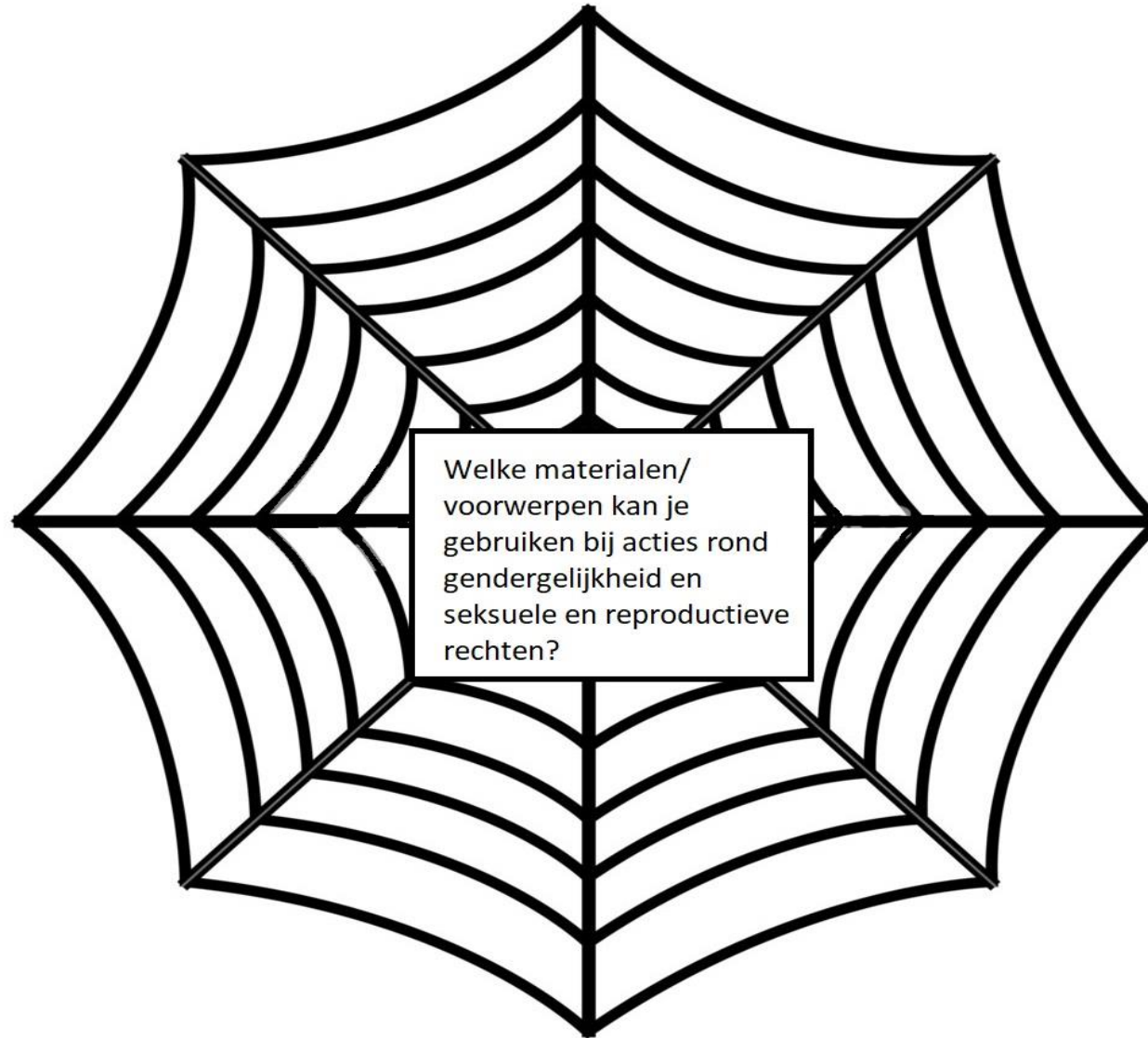

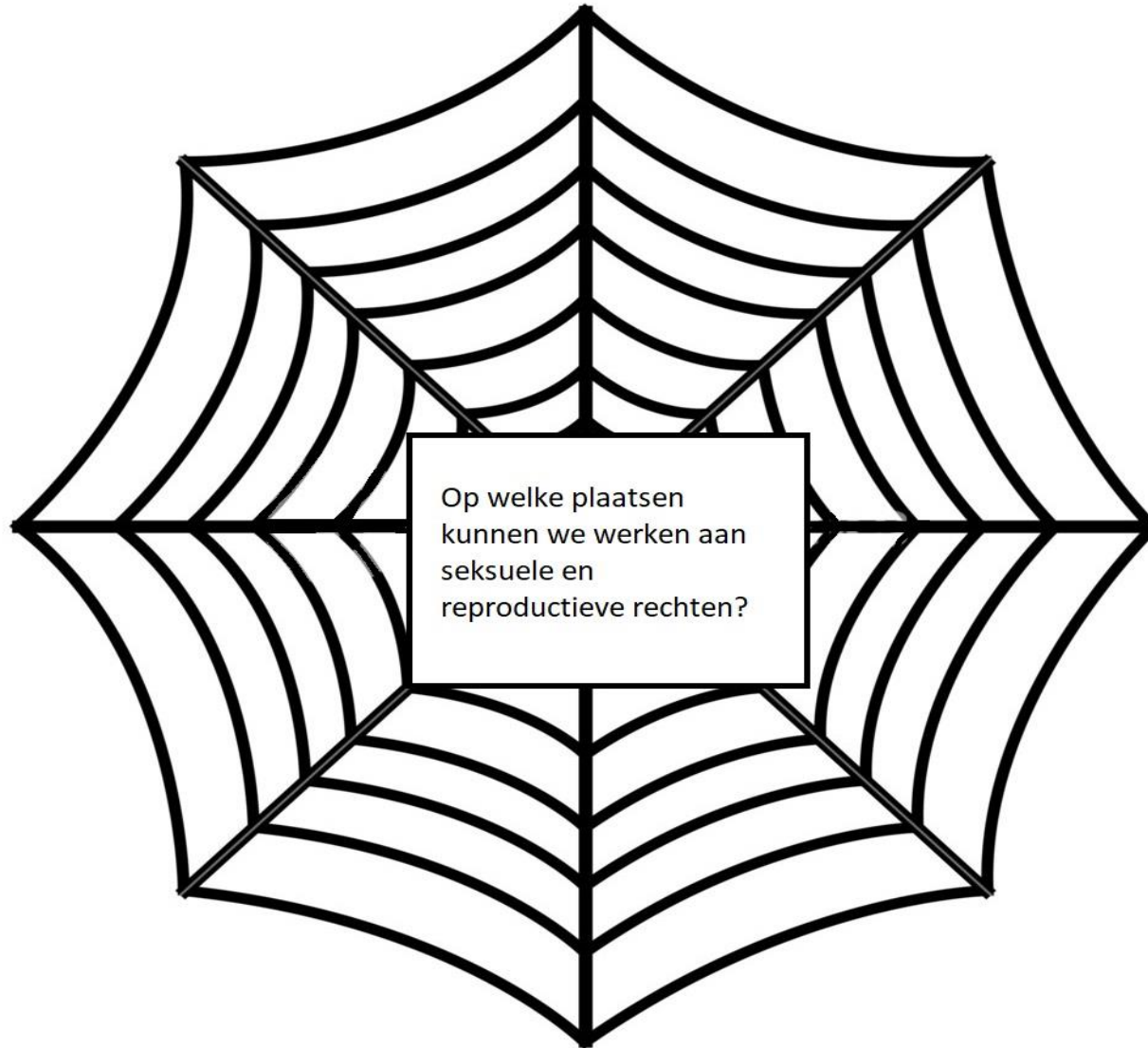
Werkwijze:

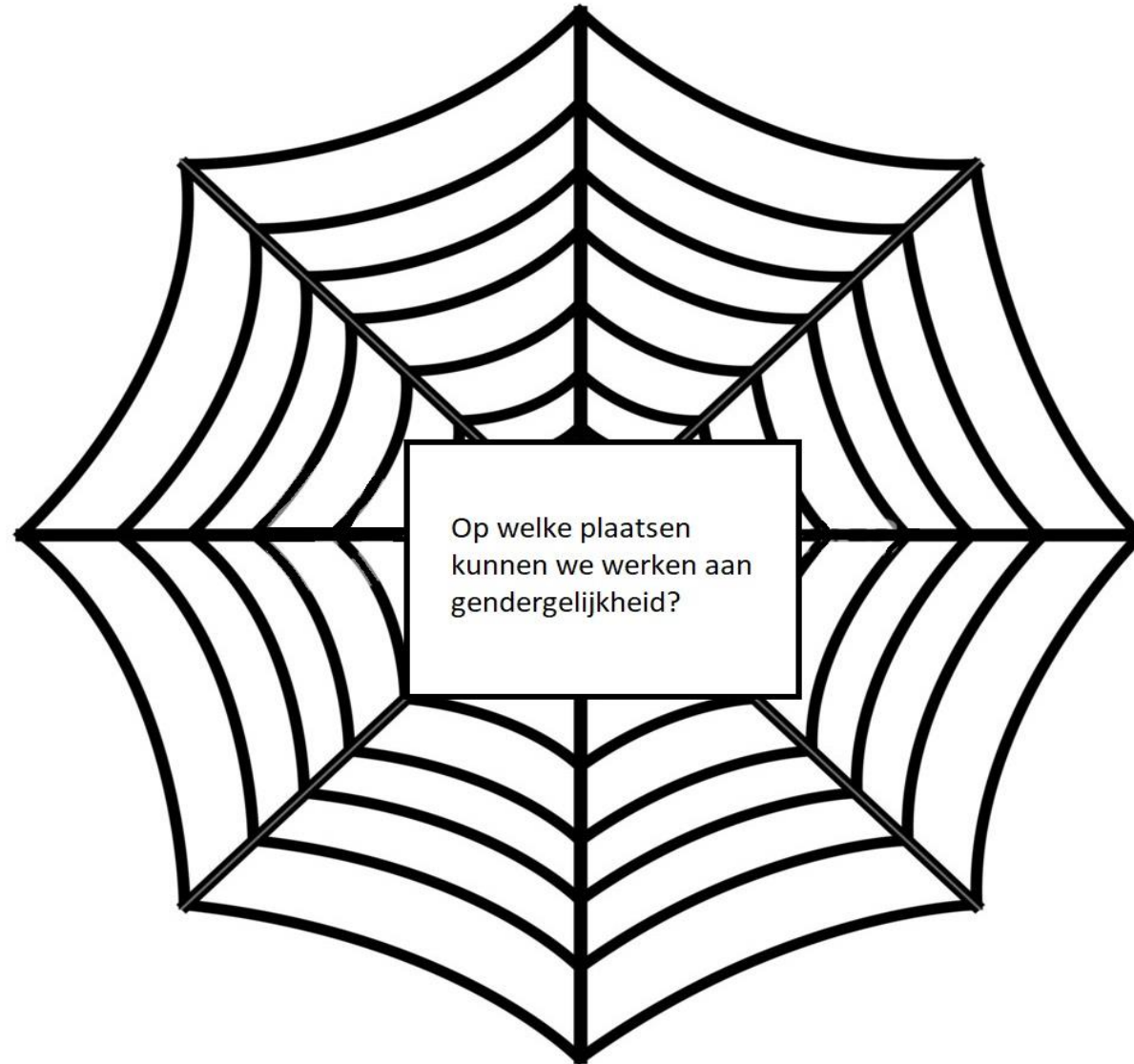
- Verdeel de deelnemers in 6 of 7 groepjes van ongeveer 3 à 4 personen
- Per groep krijgen de deelnemers een spinnenweb met daarin een centrale vraag:
 - Waar denk je aan bij gendergelijkheid? Welke kansen- problemen zie je?
 - Waar denk jij aan bij seksuele en reproductieve rechten? Welk kansen- problemen zie je?
 - Welke personen kunnen betrokken worden bij een actie rond gendergelijkheid?
 - Op welke plaatsen kunnen we werken aan gendergelijkheid?
 - Op welke plaatsen kunnen we werken aan seksuele en reproductieve rechten?
 - Welke materialen/ voorwerpen kan je gebruiken bij acties rond gendergelijkheid
 - Welke materialen kan je gebruiken bij acties rond seksuele en reproductieve rechten?
- Laat de groep zoveel mogelijk woorden noteren in het spinnenweb. 1 woord per vakje!
De vragen mogen heel ruim geïnterpreteerd worden.
- Geef elke groep een muntstuk of een ander voorwerp.
- Het muntstuk wordt op het spinnenweb gegooid en elke groep geeft het woord waarop het muntstuk blijft liggen. Deze woorden worden op het bord genoteerd. Zo krijg je allerlei uiteenlopende combinaties:
Bv. holebi- glazen plafond - politie- voetbalveld- kerk- condooms- kersen gelijkheid - blauwtje lopen- tuinman- zebra- pad- fiets- bloemen
- Doe dit een 10-tal keer en noteer de verschillende combinaties op een bord.
- Laat elke groep één of meerder combinaties kiezen. Met deze combinatie(s) bedenken zij een mogelijke actie rond gendergelijkheid die zij visueel voorstellen op een grote flap .
- Werk de geselecteerde actie verder uit met de klas
Indien de groep te groot is kan je verder werken in groepjes of werk je meerdere acties uit.

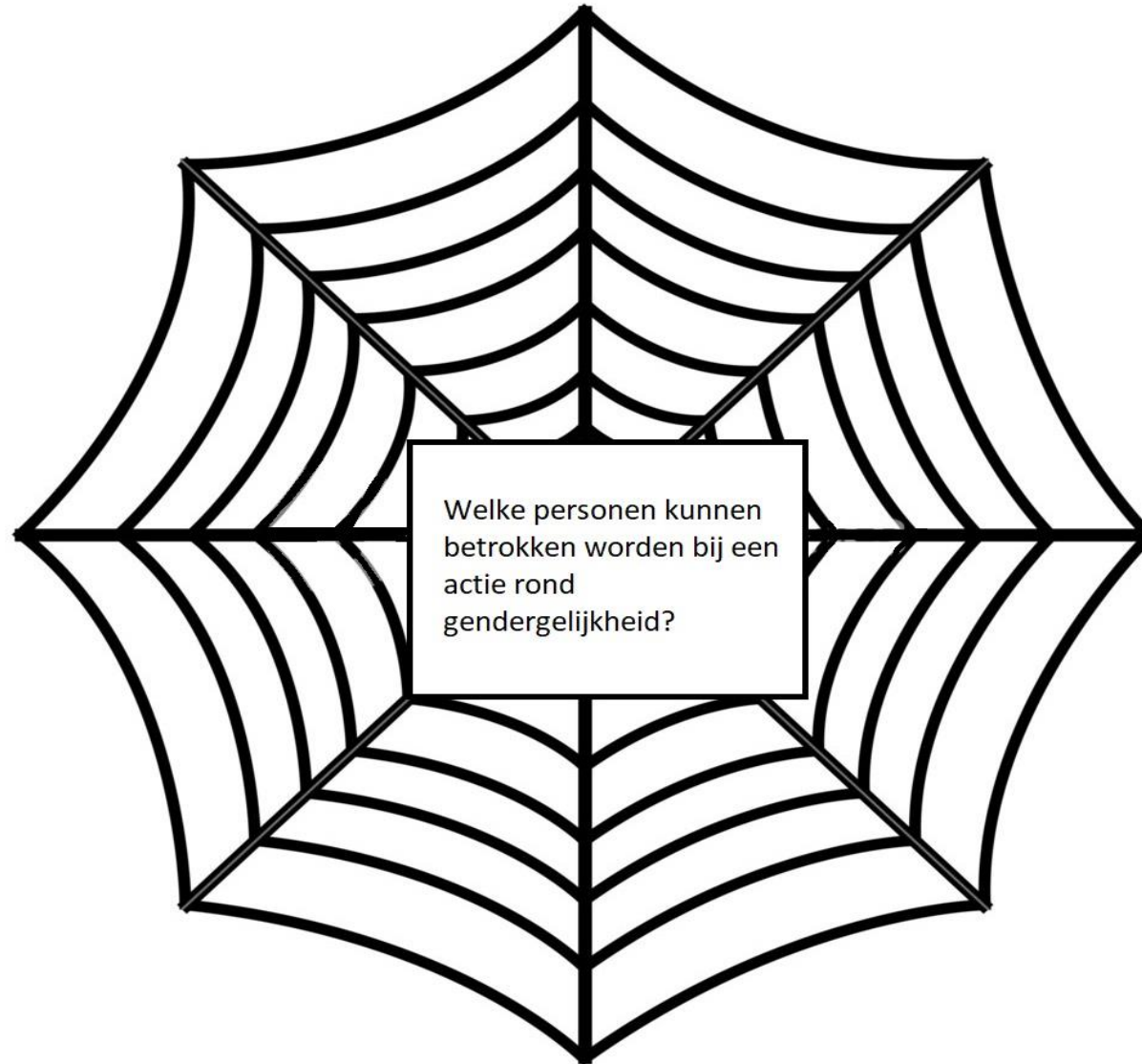
- De groepen stellen hun acties aan elkaar voor.
- Laat alle groepen door handopsteking stemmen voor een van de voorgestelde acties.

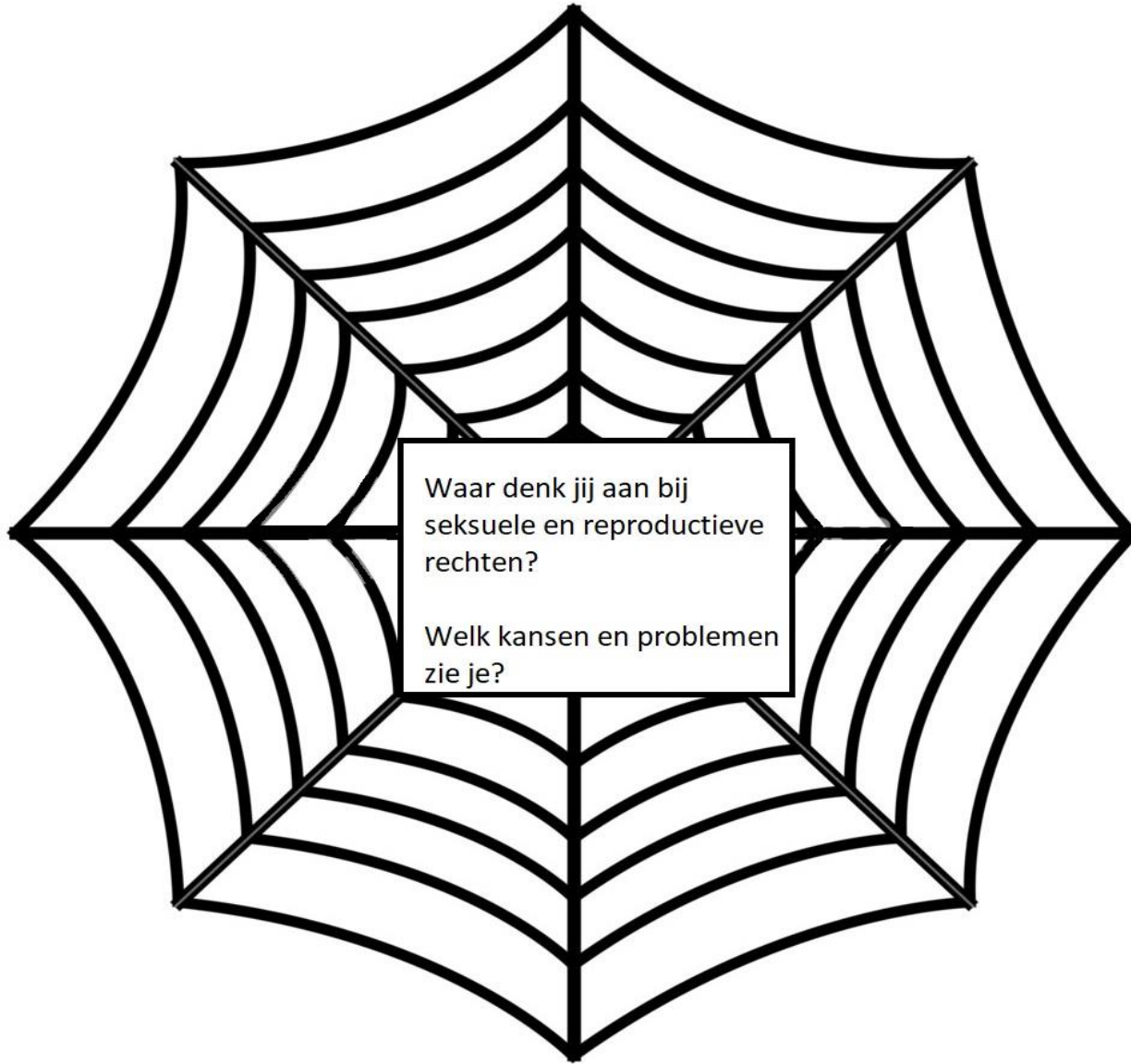

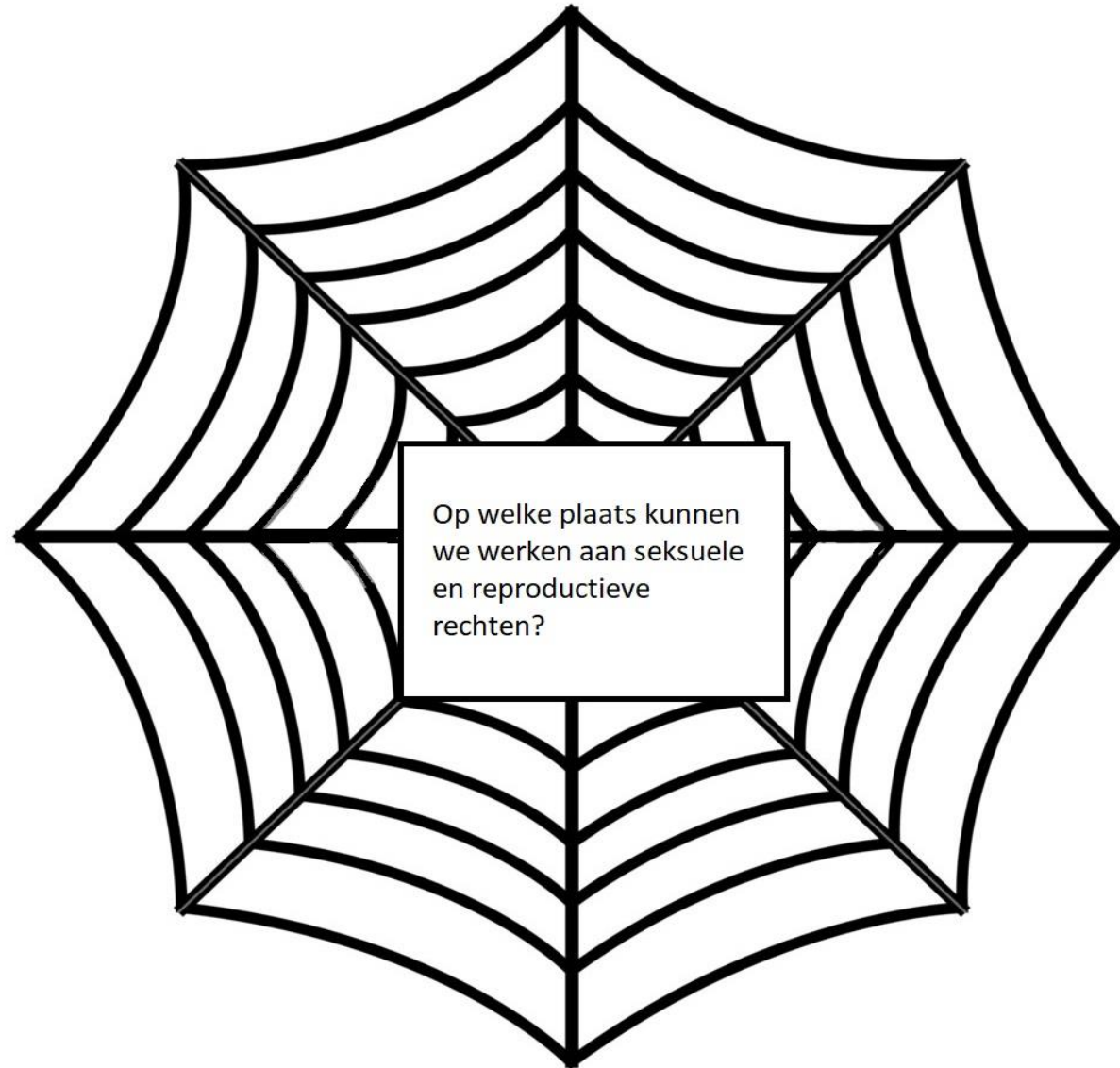

Activiteit 9: Tips voor op de werkvloer

Doel:

- Nadenken over mogelijke maatregelen die gendergelijkheid in een werkomgeving kunnen bevorderen.
- Uitwerken van een charter voor gendergelijkheid op de werkvloer.

Benodigdheden:

- Flappen papier (8)
- ABC-kaartjes (alfabet in stukjes geknipt, zonder Q en X)
- Stiften
- Post-its

Werkwijze:

DEEL 1: Brainstorm

- Maak 7 flappen met daarop in het midden een van volgende thema's (of een selectie):
 - Taal
 - Kledingvoorschriften
 - Rolmodellen
 - Stereotypen
 - Omgeving- inrichting
 - Werk-prive balans
 - Gender gerelateerd geweld
 - Takenpakket
- Deel de klas in 8 groepen en geef elke groep 1 flap met 1 thema.
- De centrale vraag waarover elke groep moet nadenken:
Op welke manier heeft dit thema te maken met genderongelijkheid in een werkomgeving; oorzaak- gevolg- deel van- onderliggende waarden- gedrag
- Per groep trekken de deelnemers een letter van het alfabet en ze verzinnen zoveel mogelijk woorden met deze letter, die iets met de centrale vraag te maken hebben (mag héél ruim geïnterpreteerd worden). Elk woord wordt op een aparte post-it geschreven.
- Dit wordt telkens 4 x herhaald met een nieuwe letter
Let op! 1 woord per post-it maar er mogen zeker en vast meerdere woorden per letter worden genoteerd.
- Laat elke groep nu doorschuiven naar een volgende tafel.
Opdracht: Bekijk de resultaten van de vorige groep. Maak een selectie van exact 30 woorden en plak ze op een A3 blad.

Je moet dus elimineren als je te veel hebt, bij verzinnen indien je te weinig hebt. Is iedereen tevreden met de reeks? Met deze woorden gaan we verder werken.

- We schuiven opnieuw door:

Opdracht: Bedenk met de woorden die voorliggen verschillende tips (=acties of ideeën) om aan de slag te gaan rond het centrale thema in functie van gendergelijkheid op de werkvloer

- Gebruik zoveel mogelijk woorden die voorhanden zijn.
 - Groepeer woorden, maak combinaties
 - Gebruik geen nieuwe woorden
 - Maak een visuele voorstelling met symbolen, kleuren, cijfers of tekeningen op een A3
- Elke groep stelt per thema zijn tips/ ideeën voor.

DEEL 2 (de poster komt eind augustus op de website):

- Leg uit dat Plan International in samenwerking met YOUCA een poster ontwikkelde voor gendergelijkheid op de werkvloer, waarin de behandelde thema's aan bod komen.
- Toon de klas de poster met de 10 tips voor gendergelijkheid in organisaties en op de werkvloer. Bespreek de verschillende thema's.